

چراغ روشن

کارگاه کلاه‌دوزی

گزارشی از ۲ ساعت حضور در یک کارگاه کلاه‌دوزی که از ۸۰ سال پیش شروع به کار کرده، جزو معدود بازماندگان این حرفه است و حتی مشتری آمریکایی داشته

کلاه دست‌دوز گران و پرز حمت است

مظنه کلاه‌های بازار دستم نیست ولی وقتی محدوده قیمتی کلاه‌های شخصی دوز را می‌شنوم که بین ۱۵۰ تا ۴۰۰ هزار تومان است، به‌نظر قیمت بالایی می‌رسد. آقای ملائکه تأیید می‌کند: «بله، کلاه‌های دست‌دوز گران‌اند چون هم زحمت زیادی برای شان کشیده می‌شود و هم پارچه خوبی در آن‌ها به کار می‌رود. من در روز شاید کلا دو تا کلاه بدوزم، چون باید آهسته‌آهسته کار کنم تا دوخت ظریف و تمیز از آب در بیاید و خب مشتری‌هایم راضی هستند چون می‌گویند وقتی جنس بازاری زیاد عمر نمی‌کند، کمی بیشتر هزینه می‌کنم تا حداقل در برابر پولی که می‌پردازم، چندسالی برابم کار کند». وسط حرف‌های مان پسر آقای ملائکه، بنیامین ۹ ساله به جمع‌مان اضافه می‌شود. مثل یک استاد کار کوچک بین چرخ خیاطی‌ها و کلاه‌های آماده قدم می‌زند و درباره زیربوم کار برای مان توضیح می‌دهد. از ش می‌پرسم به کلاه‌دوزی به‌عنوان شغل آینده‌اش فکر کرده است؟ مردد جواب می‌دهد: «نمی‌دونم، شاید دکتر مهندس بشم». آقای ملائکه دنبال حرف پسرش را می‌گیرد: «اگر از من بپرسد، می‌گویم کنار تحصیل و کارش بهتر است حرفه خانوادگی‌اش را هم یاد بگیرد. هر کسی باید حداقل یک هنر بلد باشد؛ هم درگیر و گرفت‌های زندگی به‌عنوان راهی برای کسب درآمد به کار می‌آید و هم سختی‌های روزمره را قابل تحمل می‌کند. کلاه‌دوزی برای من فقط راه‌ام‌رامر معاش نیست». اگر گذرتان به چهارراه لشکر افتاده باشد، احتمالاً کارگاه‌های نظامی دوزی را دیده‌اید که انواع کلاه نظامی را می‌فروشند. به کلاه‌های پشمی و پوستی هم حتماً در فروشگاه‌های طرغی و شاندیز برخورد دارید. کار آقای ملائکه ترکیبی از این‌هاست؛ همه‌انواع کلاه‌رامی شناسد و می‌دوزد. گاهی حتی بسته به ویژگی‌های مدنظر مشتری، طرح و مدلی ابداع می‌کند. با این اوصاف گران بودن کلاه‌های دست‌دوز و خلایقیت به خرج دادن برای مشتری‌های مخصوص، دخل و خرج کلاه‌دوزی باید حسابی با هم جور باشد اما آقای ملائکه می‌گوید: «درآمد این کار متوسط است؛ بین سه، چهار تومان که اگر مشتری خیلی زیاد باشد، حداکثر به پنج تومان می‌رسد».

سفر و سینما پای کلاه‌های خارجی را به ایران باز کرد

کلاه‌های رایج، چه بازاری‌ها و چه سفارشی‌ها، عموماً مدل‌های خارجی دارند. آقای ملائکه می‌گوید: «اولین گروه‌هایی که به اروپا سفر کردند، کلاه‌های خارجی را به مردم ایران شناساندند. بعدها سینما و تلویزیون راهی بود برای آشنایی با انواع پوشش‌های غیر ایرانی. مثلاً در دهه ۵۰ نوعی کلاه ایتالیایی در ایران مد شد که به کلاه «بارتانی» معروف بود. آن‌هایی که سریال بار تا را دیده‌اند، کارآگاهی به همین نام و کلاه معروفش را به‌خاطر می‌آورند که جذابیتهش باعث شده بود کلاه بارتانی تا سال‌ها از سر مردم نیفتد». کلاه «کپ» انگلیسی، کلاه «بره» فرانسوی، کلاه ایرلندی – که اگر سریال پیکی بلایندرز را دیده باشید، احتمالاً توجهتان را جلب کرده است – و کلاه پوست افغانستان، «قره‌قل» یا «قره‌کل» تعدادی از مدل‌هایی است که در قفسه‌های چوبی کارگاه چیده شده است. هر کدام از این‌ها فرایند دوخت خاصی دارد. آقای ملائکه توضیح می‌دهد: «دوخت کلاه به‌طور کلی چهار مرحله دارد. اول تهیه پارچه است که یا مشتری خودش آن را می‌آورد یا متناسب با سفارشش، من به او پارچه پیشنهاد می‌دهم. از همه جور پارچه‌ای می‌شود کلاه دوخت ولی فاستونی، فوتر، ماهوت و چرم جنس‌های رایج‌تری هستند. در مرحله بعد روی طرح مدنظر مشتری کار می‌کنیم. گاهی مشتری مدل خاصی در نظر دارد و گاهی از من مشورت می‌گیرد که چه نوع کلاهی با صورت و تیپش تناسب دارد. در مرحله بعد اندازه سر مشتری را می‌گیرم و در نهایت شروع می‌کنم به برش زدن و دوختن. دوخت یک کلاه، بسته به جنس و مدل، بین دو تا چهار ساعت زمان می‌برد. البته حالا ابزارهایی آمده که کار را سریع‌تر و آسان‌تر کرده است؛ مثلاً دیگر دکمه را با دست نمی‌دوزیم و با دستگاه پرس می‌کنیم ولی به‌هر حال، کار از خریدن پارچه تا تحویل سفارش مشتری، زمان نسبتاً زیادی می‌برد». استاد کار کوچک، وارد بحث می‌شود: «البته با بام بدقول هم هست». آقای ملائکه بین خنده‌هایش اعتراف می‌کند: «بر خلاف میل و واقعاً بدقولم. کارها سفارشی‌اند و من، دست‌تپا؛ نه می‌شود کیفیت کار را فدای سرعت کنی و نه می‌توانی خودت را مجبور کنی وقت‌هایی که حال و حوصله نداری، بنشین پای سفارش مردم. مشتری‌ها هم گله‌دارند ولی خودشان می‌گویند کیفیت کار باعث می‌شود با این بدقولی‌ها کنار بیایند». آقای ملائکه خاطره‌ای از بدقولی‌اش تعریف می‌کند.

سفارش مشتری آمریکایی را پای پرواز تحویل دادم

«در دهه ۸۰ خانم و آقای آمریکایی آمدند کارگاه من که آن موقع فروشگاه هم بود. خانم بین آن همه کلاه چشمش یک مقنعه را گرفت و سفارش داد. با خودم قول دادم این بار دیگر کارم را به موقع تحویل بدهم که بعداً پشت سر ایرانی‌ها بدنگویند. مثلاً فرض کنید قرار مان این بود که روز دوشنبه بیایند مقنعه را بگیرند و چی شد؟ من تازه بعد از ظهر دوشنبه یادم آمد که چنین سفارشی داشتم. شروع کردم به برش پارچه و وقتی خواستم سر دوز بزنم، چرخ سر دوز از کار افتاد. بدو بدو رفتم خیابان جنت تا از چرخ تولیدی‌های مان‌تو استفاده کنم. بعد از کلی گشتن در تولیدی‌ها بالاخره یکی‌شان اجازه داد با چرخش کار کنم. تا برسم به مغازه، از غروب گذشت. دوختن و اتو کردن و بسته‌بندی هم مدتی زمان برد و از مشتری خبری نشد. نگو در مدتی که من مغازه نبودم، آمده بودند دنبال مقنعه. با عجله رفتم هتل‌شان که آدرسش را می‌دانستم اما نبودند. همان شب پرواز داشتند. حامل گرفته شد. در راه برگشت به مغازه، آشنایی را دیدم که اصرار کرد اگر جایی می‌روم، بپرسانم. یک‌هوا به ذهنم رسید که بروم فرودگاه. وقتی رسیدیم، سالن خالی بود. ماجرا را توضیح دادم و خواهش کردم اجازه بدهند بروم دنبال مشتری‌ام که پای پرواز بود. مقنعه را به خانم آمریکایی هدیه کردم و خیال راحت شد. چندسال بعد آن زوج دوباره به ایران آمدند. همین که همدیگر را دیدیم، یاد آن خاطره کردند و گفتند هر وقت راجع به تجربه سفرشان به ایران حرف می‌زند، ماجرای فرودگاه را تعریف می‌کنند. برای من هم خاطره و تجربه خوبی شد که کمتر بدقولی‌کنم».

ZENDEGI - SALAM

ضمیمه روزنامه خراسان

یک شنبه ۷ آذر ۱۴۰۰
۲۲ ربیع الثانی ۱۴۴۲ • ۲۸ نوامبر ۲۰۲۱
شماره ۲۰۸۱۲

۲۰۳۲

آپشن‌های جذاب نخستین

شاسی‌بلند ایرانی

«سایپا آریا» نخستین کراس‌اور ساخت داخل است که تاکنون ۳۰ دستگاه از آن ساخته شده، از قیمت، زمان تولید انبوه‌ان، امکاناتش و... گفتیم

انتشار تصاویری از نخستین کراس‌اور ساخت داخل توسط شرکت خودروسازی سایپا که برای تولید انبوه برنامه‌ریزی شده، مورد توجه قرار گرفته است. البته مر داد امسال بود که مدیر عامل ایران خودرو به‌طور رسمی از رونمایی نمونه اولیه خودروی کراس‌اور k125 در شهر یور خبر داد تا نخستین خودروی شاسی‌بلند ایرانی باشد که راهی بازار می‌شود اما این اتفاق هنوز نیفتاده است. به‌تازگی مدیر عامل سایپا خبر داده که تاکنون ۳۰ دستگاه از سایپا آریا به تولید آزمایشی رسیده و تا پایان سال، راهی بازار خواهد شد تا عنوان نخستین شاسی‌بلند ایرانی به این خودرو برسد. ناگفته‌نماند که نسخه‌سدان (سواری) این خودرو، شاهین است که پیشتر عرضه شده بود. این خودرو در اسفند ۹۸ و در نهاد روستی جمهوری رونمایی شد. به همین بهانه در مینی پرونده امروز زندگی سلام از این خودرو، قیمت احتمالی آن، آپشن‌هایش و... خواهیم گفت.

● پیش‌رانه‌ای خاص در خودرویی، بارگه‌های مدرن

خودروی سایپا آریا محصولی آیینال است که بیشتر به خاطر سیستم پیش‌رانشی، نقل مجالس است. گرچه این خودرو مجهز به مگاپلنفرم SP100 است، اما شهرت آن برای چیز دیگری است. طراحی مینی کراس‌اور سایپا که دارای رگه‌های مدرن و ماندگار است به نظر جذاب می‌آید. اطلاعات رسمی موتور ۳ سیلندر سایپا آریا هنوز رسانه‌ای نشده اما از مدت‌ها قبل گفته شده بود که موتور ۳ سیلندر جدید شرکت تیوان، حجمی معادل یک تا ۱/۲ لیتر دارد و حداکثر قدرتش به ۱۴۳ اسب بخار و حداکثر گشتاورش به ۲۲۰ نیوتن‌متر می‌رسد. مگاپلنفرم (مجموعه‌ای از سخت افزار نرم افزار) SP100 سایپا مجهز به پیش‌ران آلومینیومی جدیدی است که با فناوری AVI اتریش ساخته می‌شود. از جمله قابلیت‌ها ویژگی‌های این پیش‌ران می‌توان به تور بوشاژ، بالانس، سیستم زمان‌بندی متغیر دو‌گانه سوپاپ‌ها، سامانه‌های شش سوخت مستقیم و پمپ روغن متغیر اشاره کرد.

● مصرف سوخت؟ کمتر از ۵ لیتر در هر ۱۰۰ کیلومتر

موتور آریا برای خودروهایی که وزن آن‌ها کمتر از ۱۲۰۰ کیلوگرم است، تهیه شده و میزان مصرف سوخت آن به ازای هر ۱۰۰ کیلومتر ۵ لیتر خواهد بود که عملاً برای چنین خودروهایی بهینه شده است. در خصوص سیستم گیربکس خودروی مینی کراس‌اور سایپا باید گفت که از دنده اتوماتیک CVT نسل سوم با قابلیت تعویض شش دنده به صورت مجازی پشتیبانی می‌کند. جعبه دنده این خودرو و همانی است که در نسخه‌سدان آریا و شاهین دیده می‌شود.

● نمای بیرونی و داخلی خاص با آپشن‌های جذاب

نمای بیرونی سایپا آریا آن قدر جذاب و خوش ساخت است که خواه ناخواه توقعات را از نمای داخلی هم بالایی‌برد. گرچه فضای داخلی این خودرو نسبت به ظاهر مدرن آن قدیمی‌تر است اما سایپا می‌توانست با چند تغییر ساده همچون دوخت رنگی و تودوزی بهتر، تعبیه مانیتور بزرگ‌تر، صفحه کیلومتر شمار دیجیتال، آینه‌های الکترومیک و ارتقای دنده‌ان فضای بهتری را خلق کند. البته سایپا برای زیبایی‌ها هر چه بیشتر آریا، گزینه‌های جذابی را رقا ر داده است. بدنه دورنگ، رینگ‌های ۱۶ و ۱۷ اینچی ۵ پیچ، سیستم کنترل حرکت خودرو در سراسیم و سیستم اعلان برای سربالایی‌ها، امکان تنظیم برقی صندلی‌های جلو، سانروف و آینه برقی، فرمان برقی، دوربین عقب، سنسور نور (اتولایت) و ورود بدون کلید با استارت دکمه‌ای از جمله قابلیت‌ها و آپشن‌های این خودرو هستند. همچنین برای فهمیدن میزان باد لاستیک‌ها شاهد حضور نمایشگر در این خودرو هستیم و مانیتور بزرگ ۱۰ اینچی هم در آن وجود دارد.

● احتمالاً ۵۰۰ میلیون

شرکت سایپا در تاریخ ۲۶ بهمن ۹۹ با انتشار تصاویر خط تولید آریا، خبر داد که خودروی آریا، وارد فاز تولید آزمایشی شده است. از آن جایی که خودروی آریا سایپا در مرداد ۹۹ رونمایی رسمی شده، سایپا توانسته طی شش ماه آن را به مرحله تولید برساند و گفته شده کورد جدیدی در «کمترین فاصله زمانی» رونمایی تا تولید» ثبت کرده‌اند که تاکنون در میان خودروسازان کشور، سابقه نداشته است. اگر چه منابع رسمی هنوز چیزی در خصوص قیمت آریا نگفته‌اند، اما می‌توان حدس زد که این هاچ‌بک کراس‌اور در محدوده قیمت ۵۰۰ میلیون تومان وارد بازار خواهد شد.